

9.7.2018

EOAK/2570/2018

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamiehen sijainen Mikko Sarja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Haapamäki

ASIAKIRJAPYYNTÖÖN VASTAAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Lounais-Suomen poliisilaitoksen menettelyä asiakirjapyyntönsä toteuttamisessa. Hänen mukaansa poliisilaitos ei ollut toimittanut hänen 31.3.2018 pyytämäänsä asiakirjoja.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta Lounais-Suomen poliisilaitos antoi selvityksen ja lausunnon.

Kantelija sai pyynnöstään tiedoksi tämän kanteluasian asiakirjat. Tämän jälkeen hän lähetti 2.7.2018 tänne uuden kirjoituksen liitteineen, jonka tulkitseen vastineeksi poliisilaitoksen asiassa esittämään.

3 RATKAISU

3.1. Tapahtumatiedot

Kantelija on 31.3.2018 Lounais-Suomen poliisilaitoksen kirjaamoon lähettämässään sähköpostiviestissä pyytänyt, että hänelle "toimitetaan sähköpostitse takavarikkopöytäkirjaan [nro poistettu] kirjattujen komisario [nimi poistettu] ja ylikomisario [nimi poistettu] päätöksien johdosta luovutettujen esineiden valtiolle luovuttamisesta syntynyt aineisto".

Kantelijalle on selvityksen mukaan 12.4.2018 vastattu seuraavaa: "Voitte esittää pyyntönne pöytäkirjasta [nro poistettu] sähköpostilla asiakirjatilaukset.turku.lounais-suomi@poliisi.fi. Terveisin Lounais-Suomen poliisilaitos".

Poliisilaitoksen kantelun johdosta antamassa lausunnossa on todettu seuraavaa. Rikosasiasassa, jossa kantelija on asianosainen, on suoritettu lisätutkinnat [nro poistettu] ja [nro poistettu], joista kantelijalle on toimitettu poliisilaitoksen asiakirjatilauksista (asiakirjatilaukset.turku.lounais-suomi@poliisi.fi) jäljennökset 15.2.2018. Näin ollen kantelija tietää osoitteen, josta asiakirjoja voi tilata.

Edelleen poliisilaitos toteaa kantelijan esittäneen poliisilaitokselle sähköpostilla useita kysymyksiä/vaatimuksia/pyyntöjä, jotka hän otsikoi "asiakirjan toimituspyynnöiksi" ja "asiakirjan yksilöivien tietojen toimituspyynnöiksi". Pyynnöt kohdistuvat toistuvasti asiakirjoihin, jotka sisältyvät edellä mainittuihin, ampuma-aserikosta käsitteleviin esitutkintapöytäkirjoihin. Kantelijalle on toimitettu hänen pyytämänsä asiakirjat sikäli kuin se on mahdollista ja ilmoitettu, kuten vastauksessa 12.4.2018, mistä asiakirjoja voi tilata.

Poliisilaitos toteaa voivansa kantelijan 31.3.2018 asiakirjapyyntöksi nimetyn kirjoituksen johdosta toimittaa hänelle (uudestaan) esitutkintapöytäkirjan [nro poistettu], muttei muuta. Poliisilaitoksella ei lausuntonsa mukaan "ole arkistoitujen asiakirjojen lisäksi muita asiakirjoja, joita [kantelijalle] voisi toimittaa, nimettäköön [kantelijan] kirjoitukset miten hyvänsä".

3.2 Kannanotot

Julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:ssä on menettelysäännökset siitä, kuinka viranomaisessa on toimittava, kun sillä olevan asiakirjan sisällöstä pyydetään tietoa. Menettely on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa asiakirjan antamisesta päättää virkamies. Jos virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on lain mukaan

- 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy;
- 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi;
- 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä
- 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Asiakirjapyynnön käsittelyn määräajoista säädetään julkisuuslain 14 §:n 4 momentissa vielä seuraavaa:

”Tässä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.”

Jos tiedon pyytjä haluaa asiaan viranomaisen ratkaisun, menettelyn toisessa vaiheessa viranomainen ratkaisee asian valituskelpoisella päätöksellä. Viranomaisen päätökseen, jolla pyydetyn tiedon saaminen on kokonaan tai joltakin osin evätty, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Poliisilaitos ei ole esittänyt, että kantelijan pyyntö ei olisi ollut asiakirjapyyntö. Näin ollen sen suhteen olisi tullut menetellä julkisuuslain mukaisesti.

Korostan, että julkisuuslaki ei rajoita asianosaisen oikeutta pyytää jo saamansa asiakirjat uudelleen. Myöskään se, että poliisilaitos pyrkii ohjaamaan asiakirjapyynnot tiettyyn sähköpostiosoitteeseen, ei oikeuta olemaan käsittelemättä poliisilaitoksen kirjaamoon saapunutta asiakirjapyyntöä julkisuuslain mukaisesti. Kyse on vain poliisilaitoksen sisäisestä työnjaosta, joka ei oikeuta jättämään tuon työnjaon näkökulmasta ”väärään” osoitteeseen saapunutta pyyntöä käsittelemättä. Sillä, jättääkö kantelija reagoimatta saamaansa ohjaukseen, ei ole merkitystä. Pyyntö on joka tapauksessa tullut vireille viranomaisessa.

Totean myös, että oikeusasiamiehen laillisuusvalvontakäytännössä on korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun (KHO 23.3.2005/668) mukaisesti edellytetty, että valituskelpoinen päätös annetaan pyydettyä myös siinä tilanteessa, että viranomaisella ei ole pyydettyä asiakirjaa. Tällä menettelyllä turvataan se, että kysymys pyydetyn asiakirjan olemassaolosta ei jää pelkästään virkamiehen ilmoituksen varaan.

Edellä todetun perusteella totean poliisilaitoksen laiminlyöneen käsitellä kantelijan asiakirjapyynnön julkisuuslain mukaisesti. En katso olevan aihetta enemmälti selvittää yksittäisten virkamiesten menettelyä varsinkin, kun asiassa näytetään toimitun poliisilaitoksen hyväksymällä tavalla.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen Lounais-Suomen poliisilaitoksen menettelyn lainvastaisuudesta sen tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni poliisilaitokselle.

Totean lopuksi, että saadun selvityksen mukaan kantelijan 31.3.2018 tekemää asiakirjapyyntöä ei ole vielä julkisuuslain edellyttämällä tavalla käsitelty. Pyydän poliisilaitosta 10.8.2018 mennessä ilmoittamaan toimenpiteistään asiassa.